
Notiser

MEDISINSK NYTT

Behandling av søvnapné reduserer dødeligheten

Omkring 4 % av den voksne befolkningen lider av alvorlig snorking og søvnapné syndrom. En italiensk studie viser at disse har økt risiko for å dø av hjerte- og karsykdommer, og at behandling med kontinuerlig positivt lufttrykk (CPAP) reduserer dødeligheten (Lancet 2005; 365: 1046 – 53).

Legene bak studien fulgte nesten 1 500 menn i omtrent ti år. Det var både pasienter med mild eller alvorlig søvnapné, personer som snorket, men ikke hadde søvnforstyrrelser og friske menn. Fordi noe annet ville vært uetisk og uforsvarlig hadde alle med alvorlig søvnapné fått tilbud om CPAP-behandling. Omkring halvparten av slo.

Menn med ubehandlet alvorlig søvnapné hadde mer enn dobbelt så høy risiko for å dø av hjerte- og karsykdom i oppfølgingstiden som friske menn (justert oddsratio 2,9; 95 % KI 1,2 – 7,5). De som fikk CPAP-behandling, hadde ingen signifikant økt risiko. Heller ikke vanlig snorking var forbundet med økning i forekomsten av hjerte- og karsykdommer eller død på grunn av dette.

På med klærne

Klær gir best beskyttelse mot utvikling av føflekker. En studie av nesten 2 000 barnehagebarn i Tyskland viser at de som var best tildekket i solen, hadde signifikant færre føflekker enn de øvrige (Am J Epidemiol 2005; 161: 620 – 7). Bruk av solkrem hadde tilsynelatende mindre effekt.

Forfatterne mener derfor at resultatene fra tverrsnittundersøkelsen bør bekreftes ved hjelp av randomiserte kontrollerte forsøk – dersom slike er etisk akseptable. I mellomtiden anbefaler de å kle på barn som leker i solen fremfor å smøre dem inn med solkrem.

Stamcelletransplantasjon ved Crohns sykdom

En amerikansk gruppe har publisert resultater fra behandling med transplantasjon av autologe stamceller for pasienter med alvorlig Crohns sykdom (*Gastroenterology* 2005; 128: 552 – 63).

Hematopoetiske stamceller ble høstet hos 12 pasienter som ikke hadde reagert på konvensjonell behandling. Etter suppresjon av pasientens immunsystem med cytostatika ble vedkommendes egne stamceller reinfundert. Etter median oppfølgingstid på 18 måneder var 11 av 12 pasienter i remisjon. Behandlingen medførte de forventede bivirkninger (feber, cytopeni, kvalme, oppkast, diaré), men det var ingen uventede komplikasjoner.

Omstridt hypotese

I flere studier har man undersøkt hvorvidt lavgradig inflammasjon kan ha betydning for utviklingen av kreft i tykk- og endetarm. Enkelte har vist en sammenheng mellom CRP-økning og denne typen kreft, andre har vist at langvarig bruk av acetylsalisylsyre kanskje kan virke forebyggende.

Resultater fra Women's Health Study i USA svekker teorien (*Ann Intern Med* 2005; 142: 425 – 32). Forskerne fulgte nesten 30 000 kvinner i inntil 11 år. 169 utviklet kreft i tykk- eller endetarm. Justerte hasardratioer for kreft i forhold til økt CRP-nivå ved studiestart (over 3 g/l) lå på omkring 0,8.

Studien inkluderte bare friske kvinner. Resultatene kan likevel tyde på at lavgradig inflammasjon har liten eller ingen betydning for utviklingen av tarmkreft.

Bryter stillheten

Mennesket har ved fødselen ca. 30 000 sensoriske hårceller i ørene. Støy, noen legemidler og aldring kan føre til at disse cellene dør, med redusert hørsel eller døvhets som konsekvens. Hårcellene i øret regenereres normalt ikke.

I en flernasjonalt studie ble marsvin behandlet med hårcelletoksiske legemidler, noe som førte til at hårceller i cochlea døde (*Nat Med* 2005; 11: 271 – 6).

Marsvinene ble deretter behandlet med et virus som uttrykker transkripsjonsfaktoren Math1. Denne faktoren er en av flere som tidligere er vist å være viktig ved dannelse av hårceller. I marsvinmodellen ble nye funksjonelle hårceller dannet og dyrenes hørsel ble bedre.

Forskjellige biokjemiske reaksjonsveier er involvert ved ulike typer hørselstap. Hvorvidt denne terapien kan brukes hos mennesker med legemiddelindusert hørselstap, er fortsatt ukjent.

Dårlig prognose ved kronisk tretthetssyndrom

Fullstendig tilfriskning ved ubehandlet kronisk tretthetssyndrom er sjelden, bedring av symptomer er vanligere. Det viser en systematisk litteraturstudie som omfattet 28 artikler (Occup Med 2005; 55: 20 – 31). Bare 5 % (median) (spredning 0 – 31 %) av dem med kronisk tretthetssyndrom ble helt friske, mens 39,5 % (median) (spredning 8 – 63 %) hadde bedring av symptomer.

Mindre grad av tretthet ved inklusjon, følelse av kontroll over symptomene og det ikke å attribuere tilstanden til en fysisk årsak var forbundet med god prognose. I de tre studiene der man tok for seg dette, var 8 – 30 % i stand til å begynne i arbeid igjen.

Leger overser bipolar sykdom

Bipolar sykdom innebærer vekslning mellom depressive og maniske episoder. Ved screening for depresjon i allmennpraksis er det viktig å inkludere spørsmål om tidligere maniske episoder for ikke å overse diagnosen.

I en prospektiv screeningstudie fra USA ble 1 150 pasienter i alderen 18 – 70 år som søkte primærlege inkludert (JAMA 2005; 293: 956 – 63). I klinikkens opptaksområde bodde det hovedsakelig fattige, spansktalende personer.

Prevalensen av bipolar sykdom var 9,8 %, og det var ingen forskjell med henblikk på alder, kjønn eller etnisitet. En gjennomgang av journalene viste at 49 % av dem med positivt screeningresultat enten hadde depresjon eller et depressivt symptom registrert i journalen, men ikke i noen av tilfellene var bipolar sykdom blitt vurdert.

Å gi monoterapi med et antidepressivum til pasienter med bipolar sykdom kan utløse konfusjon eller mani. Det er derfor viktig å stille diagnosen før behandlingsstart.

Grad og varighet av diabetes avgjør risiko for urinveisinfeksjon

Det finnes ingen prospektive studier av risiko for urinveisinfeksjon og asymptomatisk bakteriuri ved diabetes mellitus. I en studie fra Washington ble over 200 kvinner med diabetes og 800 kvinner uten i alderen 55 – 75 år inkludert (Am J Epidemiol 2005; 161: 557 – 64). De ble undersøkt ved inklusjon og med to årlige kontroller i to år.

Insidensen av urinveisinfeksjon per 100 personår var 12,2 for kvinner med diabetes og 6,7 for friske (RR = 1,8; 95 % KI 1,2 – 2,7). Tilsvarende insidens for asymptomatisk bakteriuri var henholdsvis 6,7 og 3. Den økte risikoen var særlig til stede hos kvinner med lang sykdomsvarighet (> 10 år) som brukte insulin,

sammenliknet med ikke-diabetiske kvinner. Det var derimot ingen sammenheng mellom nivå av Hb A_{1c} og urinveisinfeksjon eller asymptomatisk bakteriuri.

Forfatterne konkluderer derfor med at risikoen er økt hos postmenopausale kvinner med diabetes som har hatt sykdommen lenge og må bruke insulin, men ikke med aktuell glukosekontroll.

Kvalitet viktigere enn gratis tilgang

Forfattere mener at tidsskriftets kvalitet er viktigere enn om det har gratis tilgang (open access) (*BMJ* 2005; 330: 756 – 9). Det viser en studie blant 28 tilfeldig valgte forfattere som hadde sendt manus til *BMJ* i 2003.

Forfatterne var godt kjent med prinsippet om gratis tilgang og støttet dette, men få hadde sendt manus til andre tidsskrifter med gratis tilgang enn *BMJ*.

Publisert: 4. mai 2005. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.